

ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΦΕΣΕΩΝ

Αριθμός Απόφασης
...5662.../2023

ΤΟ ΜΟΝΟΜΕΛΕΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Αποτελούμενο από τη Δικαστή Μαρία Τσαγκιά, Πρόεδρο Πρωτοδικών, την οποία όρισε ο Πρόεδρος του Τριμελούς Συμβουλίου Διοίκησης του Πρωτοδικείου και από τη Γραμματέα Δέσποινα Παπακωστάκη.

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 28-4-2023 για να δικάσει την υπόθεση μεταξύ :

Της εκκαλούσας – εναγομένης : ανώνυμης εταιρίας με την επωνυμία «ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.» (ΟΤΕ), που εδρεύει στο Μαρούσι Αττικής και εκπροσωπείται νόμιμα, η οποία παραστάθηκε διά της πληρεξουσίας της δικηγόρου Αικατερίνης Βαλαβάνη βάσει δηλώσεως, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 242 παρ. 2 ΚΠολΔ.

Η εκκαλούσα ζητεί να γίνει δεκτή η από 12-5-2017 έφεσή της κατά της υπ' αριθ. 563/2018 απόφασης του Ειρηνοδικείου Αμαρουσίου, που εκδόθηκε επί της από 9-12-2014 αγωγής του άνω εφεσίβλητου που κατατέθηκε στη Γραμματεία του προαναφερθέντος πρωτοδίκου Δικαστηρίου με αριθ. έκθεσης κατάθεσης 1141/2014. Η παραπάνω έφεση κατατέθηκε στη Γραμματεία του άνω πρωτόδικου Δικαστηρίου με αριθμό κατάθεσης 3285/190/25-6-2028, σε τούτο δε το Δικαστήριο αντίγραφο αυτής με αριθ. έκθεσης κατάθεσης 33751/1929/2020, προσδιορίστηκε για τη δικάσιμο που αναφέρεται στην αρχή της παρούσας και γράφτηκε στο πινάκιο.

Κατά τη συζήτηση της έφεσης οι πληρεξούσιοι δικηγόροι των διαδίκων, κατόπιν δηλώσεών τους, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 242 παρ. 2 ΚΠολΔ, δεν παραστάθηκαν στο ακροατήριο, αλλά προκάτεθεσαν προτάσεις.

**ΑΦΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣΕ ΤΗ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ
ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΝΟΜΟ**

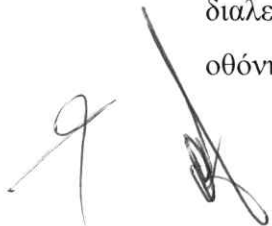
Η κρινόμενη έφεση της εναγομένης και ήδη εκκαλούσας κατά της υπ' αριθ. 563/2018 οριστικής απόφασης του Ειρηνοδικείου Αμαρουσίου, που εκδόθηκε κατά την ειδική διαδικασία των εργατικών διαφορών (άρθρα 663 επ. ΚΠολΔ), έχει ασκηθεί σύμφωνα με τις νόμιμες διατυπώσεις και είναι εμπρόθεσμη (άρθρα 495 επ., 511, 513 παρ. 1, 516 παρ. 1, 517, 518 παρ. 1, 591 παρ. 1 ΚΠολΔ), δεδομένου ότι ασκήθηκε πριν την επίδοση της εκκαλουμένης στην εναγόμενη ανώνυμη εταιρία, επιμελεία του ενάγοντος, στις 5-3-2020 (βλ. τη σχετική επισημείωση της δικαστικής επιμελήτριας στο Πρωτοδικείο Αθηνών Ελένης Καποτου στο επιδοθέν στην εναγομένη αντίγραφο της εκκαλούμενης απόφασης) και το δικόγραφο της έφεσης κατατέθηκε στη Γραμματεία του πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου στις 25-6-2018, συνταχθείσας της υπ' αριθ. 3285/190/2018 έκθεση κατάθεσης. Επομένως, φερόμενη νομίμως ενώπιον αυτού του Δικαστηρίου, που είναι αρμόδιο για την εκδίκασή της (άρθρο 17Α ΚΠολΔ, το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 3 παρ. 3 Ν. 3994/2011), πρέπει να γίνει τυπικά δεκτή και να εξεταστεί περαιτέρω ως προς το παραδεκτό και βάσιμο των λόγων της (άρθρο 533 του ΚΠολΔ), κατά την ίδια διαδικασία που δίκασε το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο.

9 Δικαστή

Με την ένδικη αγωγή του, ο ενάγων εξέθετε ότι προσελήφθη από την εναγομένη το έτος 1985 με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου και προσέφερε τις υπηρεσίες του ως υπάλληλος, φέροντας το βαθμό Δ/Α. Ότι κατά το χρονικό διάστημα από 1-1-2009 έως 31-12-2011, απασχολήθηκε αποκλειστικά και κατά πλήρες ωράριο μπροστά σε οθόνη οπτικής απεικόνισης, στο Συγκρότημα Υποστήριξης Πωλήσεων Αττικής, χωρίς η εναγομένη να του χορηγεί τρία δεκαπεντάλεπτα διαλείμματα ανά δίωρο, τα οποία είναι επιβεβλημένα για την ανάκτηση των σωματικών και πνευματικών δυνάμεων των εργαζομένων. Ότι απασχολήθηκε 45 λεπτά ημερησίως για το άνω χρονικό διάστημα πέραν του νομίμου ωραρίου εργασίας του, δηλαδή πραγματοποίησε, κατά το ρηθέν χρονικό διάστημα, τις αναφερόμενες ώρες κατ' έτος υπερωριακής εργασίας, χωρίς η εναγομένη να του καταβάλει τη νόμιμη αποζημίωση για αυτές. Με βάση το ιστορικό αυτό, ζητούσε να υποχρεωθεί η εναγομένη να του καταβάλει, όπως παραδεκτά περιόρισε το αίτημα της αγωγής του, το συνολικό ποσό των 14.937,09 ευρώ, κατά την κύρια βάση της αγωγής από τη σύμβαση εργασίας και επικουρικός κατά τις διατάξεις περί αδικαιολόγητου πλουτισμού, με τον νόμιμο τόκο από το τέλος του κάθε έτους που κάθε επιμέρους κονδύλι κατέστη ληξιπρόθεσμο και απαιτητό και να καταδικαστεί αυτή στη δικαστική του δαπάνη. Το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο με την εκκαλουμένη απόφαση, αφού έκρινε παραδεκτή και νόμιμη την αγωγή, έκανε αυτή εν μέρει δεκτή ως και ουσιαστικά βάσιμη κατά την κύρια βάση της και υποχρέωσε την εναγομένη να καταβάλει στον ενάγοντα το ποσό των 9.845,55 ευρώ, με τον νόμιμο τόκο από το τέλος του κάθε έτους που κάθε επιμέρους κονδύλι κατέστη ληξιπρόθεσμο και απαιτητό και επέβαλε σε βάρος της εναγομένης τα δικαστικά έξοδα του ενάγοντος ποσού 100 ευρώ. Κατά της απόφασης αυτής παραπονείται τώρα η εναγομένη και ήδη εκκαλούσα, με την κρινόμενη έφεση, για τους αναφερόμενους σε αυτήν λόγους, που ανάγονται σε εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου και κακή εκτίμηση των αποδείξεων και ζητεί την εξαφάνισή της, προκειμένου να απορριφθεί η αγωγή του αντιδίκου της, καταδικαζομένου στη δικαστική της δαπάνη αμφοτέρων των βαθμών δικαιοδοσίας.


Με το άρθρο 1 παρ. 1, 2 του Π.Δ. 398/1994 (με το οποίο μεταφέρθηκε στην ελληνική έννομη τάξη η οδηγία 90/270/ΕΟΚ που αποτελεί την πέμπτη ειδική Οδηγία κατά την έννοια του άρθρου 16 παρ. 1 της Οδηγίας – Πλαίσιο 89/391/ΕΟΚ) ορίζεται, ότι το διάταγμα αυτό καθορίζει τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας

κατά την εργασία με οθόνες οπτικής απεικόνισης, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 2 του Π.Δ., και ότι οι διατάξεις του εφαρμόζονται σε όλες τις επιχειρήσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες του ιδιωτικού και δημοσίου τομέα, ανεξαρτήτως κλάδου οικονομικής δραστηριότητας, στον οποίο κατατάσσονται επιπλέον των γενικών διατάξεων για την υγιεινή και την ασφάλεια της εργασίας που ισχύουν κάθε φορά. Στο άρθρο 2 του ανωτέρω Π.Δ., ορίζεται ως οθόνη οπτικής απεικόνισης κάθε αλφαριθμητική ή γραφική οθόνη, που αποτελεί τμήμα εξοπλισμού επεξεργασίας, αναπαραγωγής ή οπτικής παρουσίασης στοιχείων ανεξάρτητα από τη χρησιμοποιούμενη μέθοδο, ενώ ως θέση εργασίας νοείται το σύνολο του εξοπλισμού, που περιλαμβάνει οθόνη οπτικής απεικόνισης εφοδιασμένο, ενδεχομένως, με πληκτρολόγιο ή άλλη διάταξη εισόδου δεδομένων ή και με λογισμικό που καθορίζει τη διασύνδεση χρήστη- συσκευής, με προαιρετικά εξαρτήματα, με περιφερειακά περιλαμβανομένων και μονάδας δισκετών, τηλεφώνου, ταλαντωτή/αποταλαντωτή, εκτυπωτή, αναλογίου για έγγραφα, καθίσματος και τραπεζίου εργασίας ή άλλης επιφάνειας εργασίας, καθώς και το άμεσο περιβάλλον εργασίας, ενώ ως εργαζόμενος θεωρείται κάθε πρόσωπο που απασχολείται από έναν εργοδότη με σχέση εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ασκούμενων και των μαθητευόμενων, ο οποίος χρησιμοποιεί τακτικά και κατά ένα μη αμελητέο τμήμα της κανονικής του, εργασίας, οθόνη οπτικής απεικόνισης. Κατά δε το άρθρο 3: «1. Στα πλαίσια της υποχρέωσης του εργοδότη, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, να έχει στη διάθεσή του, μία γραπτή εκτίμηση των υφισταμένων κατά την εργασία κινδύνων για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων, ο εργοδότης προβαίνει σε ανάλυση των θέσεων εργασίας με σκοπό την αξιολόγηση των συνθηκών, ασφαλείας και υγείας που παρουσιάζουν για τους εργαζομένους του, ιδίως σε ό,τι αφορά τους ενεχόμενους κινδύνους για την όραση, τα σωματικά προβλήματα και την σωματική καταπόνηση των εργαζομένων λαμβάνοντας υπόψη και τα ενδεικτικώς αναφερόμενα στο παράρτημα II του άρθρου 11 2. Οι εργοδότες οφείλουν να λαμβάνουν τα ενδεδειγμένα μέτρα για τη θεραπεία των κινδύνων, που διαπιστώνονται με βάση την εκτίμηση της παρ. 1, λαμβάνοντας υπόψη τις σωρευτικές επιπτώσεις και το συνδυασμό των διαπιστούμενων κινδύνων ...» ενώ σύμφωνα με το άρθρο 8: «1. Ο εργοδότης υποχρεούται να σχεδιάζει τη δραστηριότητα του εργαζομένου κατά τρόπον ώστε η καθημερινή εργασία σε οθόνες οπτικής απεικόνισης να διακόπτεται περιοδικά με διαλείμματα ή αλλαγές δραστηριότητας, που θα περιορίζουν το φόρτο εργασίας στην οθόνη οπτικής απεικόνισης σύμφωνα με το παράρτημα I του άρθρου 11. 2. Ο



εργοδότης διαβουλεύεται με τους εργαζομένους ή και τους εκπροσώπους τους για το σχεδιασμό και την οργάνωση της εργασίας με σκοπό την ικανοποίηση των απαιτήσεων της παρ. 1 σύμφωνα και με το παράρτημα 1 του άρθρου 11». Τέλος, το άρθρο 9 ορίζει ότι: «Στα πλαίσια της διαβούλευσης και της συμμετοχής των εργαζομένων, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, οι εργοδότες ζητούν τη γνώμη των εργαζομένων ή και των εκπροσώπων τους και διευκολύνουν τη συμμετοχή τους αναφορικά με τα θέματα που σχετίζονται με την εφαρμογή του παρόντος», ενώ σύμφωνα με το άρθρο 11 παράρτημα Ι «4.1. Εφόσον δεν είναι εφικτό να οργανώνεται η εργασία με τέτοιο τρόπο ώστε φυσιολογικά να μπορεί ο εργαζόμενος να την εναλλάσσει με άλλες μορφές εργασίας, είναι χρήσιμο να εξασφαλίζονται στον εργαζόμενο διαλείμματα εργασίας ανά δίωρο, ανάλογα με το είδος της εργασίας. Σε καμία περίπτωση τα διαλείμματα αυτά δεν πρέπει να συσσωρεύονται. 4.2. Ο χρόνος απομάκρυνσης του εργαζομένου από τη θέση εργασίας με οθόνες οπτικής απεικόνισης (είτε για διάλειμμα εργασίας είτε για αλλαγή δραστηριότητας) μπορεί να είναι έως 15 λεπτά ανά δίωρο». Από το σύνολο των ανωτέρω διατάξεων συνάγεται σαφώς ότι με αυτές προβλέπεται ως ελάχιστη προδιαγραφή ασφαλείας και υγείας κατά την εργασία με οθόνες οπτικής απεικόνισης η διακοπή της εργασίας αυτής, είτε με αλλαγή δραστηριότητας του εργαζόμενου, και μάλιστα κατά κύριο λόγο και πρωταρχικά, είτε εναλλακτικά, εφόσον δηλαδή δεν είναι εφικτή η αλλαγή αυτή με διαλείμματα σε κάθε δε περίπτωση ο χρόνος απομάκρυνσης του εργαζόμενου από τη θέση εργασίας με οθόνες οπτικής απεικόνισης μπορεί να είναι έως 15 λεπτά ανά δίωρο. Ειδικότερα, τα προβλεπόμενα ως άνω διαλείμματα διαφέρουν κατά τη φύση και το σκοπό τους από την ανά δήμενη ημερήσια άδεια που προβλέπουν οι Ε.Σ.Σ.Ε. κι επομένως δεν έχουν σχέση με αυτήν, η διαφοροποίηση δε αυτή προκύπτει και από το γεγονός, ότι αποκλείεται ρητά η συσσώρευση των διαλειμμάτων αυτών, ήτοι απαγορεύεται ο συνυπολογισμός τους, ώστε να αποτελέσουν χρονικά ημερήσια άδεια. Από τα παραπάνω είναι φανερό, ότι ως ελάχιστη προδιαγραφή ασφαλείας και υγείας όλων αδιακρίτως των εργαζομένων με οθόνες οπτικής απεικόνισης και προς αντιμετώπιση ειδικά των κινδύνων από την εργασία μπροστά σε τέτοιες οθόνες, προβλέπεται μόνον είτε η αλλαγή δραστηριότητας (εργασία εκτός οθόνης) είτε η διακοπή της εργασίας αυτής με διαλείμματα και όχι η χορήγηση αδειάς μίας ημέρας (με αποδοχές) ανά δήμενο. Και τούτο διότι το μέτρο αυτό και μόνο θεσπίζεται με τις

προπαρατεθείσες διατάξεις του Π.Δ. 398/1994 για την εφαρμογή των αντίστοιχων ρυθμίσεων της Οδηγίας 90/270/ΕΟΚ, που αποτελεί την 5η ειδική Οδηγία της Οδηγίας 89/391/ΕΟΚ, η οποία συνιστά γενική Οδηγία - Πλαίσιο, ώστε ούτε από τις διατάξεις της τελευταίας και του Π.Δ. 17/1996 που τη μετέφερε στην ελληνική έννομη τάξη μπορεί να συναχθεί η καθιέρωση τέτοιας άδειας, αφού οι σχετικές προβλέψεις και ρυθμίσεις αυτής ως Οδηγίας - Πλαισίου, εξειδικεύθηκαν και περιορίστηκαν στην καθιέρωση υποχρέωσης αλλαγής δραστηριότητας ή της διακοπής της εργασίας με ολιγόλεπτα διαλείμματα κατά τη διάρκεια της ημερήσιας εργασίας, η δε προβλεπόμενη από τον όρο 27 της από 7.3.1990 Ε.Σ.Σ.Ε., που καταρτίστηκε μεταξύ Ο.Τ.Ε. και ΟΜ.Ε-Ο.Τ.Ε., χορήγηση της μίας ημέρας άδειας ανά δίμηνο στους εργαζόμενους σε οθόνες οπτικής καταγραφής (απεικόνισης) αποτελεί πρόσθετη παροχή του εσωτερικού δικαίου που αφορά ειδική κατηγορία εργαζομένων με συγκεκριμένες συνθήκες απασχόλησης. Και ναι μεν σύμφωνα με την υπ' αριθ. 43/332/30.4.1990 ειδική εγκύκλιο του Τομέα Γεν. Εργ. Θεμάτων της εναγομένης ή άδεια αυτή χορηγήθηκε αρχικά μόνο στο προσωπικό του μηχανογραφικού της κέντρου και στη συνέχεια, σύμφωνα με τον όρο 28 της από 10.5.1996 Ε.Σ.Σ.Ε. επεκτάθηκε η χορήγηση της στους εργαζόμενους στα Υπεραστικά Κέντρα, Βλαβοληπτικά Κέντρα και Κέντρα Εξυπηρέτησης του Πολίτη (τα οποία απέκτησαν μηχανογραφική υποστήριξη το έτος 1996), όμως ο ως άνω όρος 27, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του Π.Δ. 398/1994, δεν αφήνει κανένα περιθώριο αμφισβήτησης ή διευκρίνισης, ότι τόσο η ως άνω ημερήσια άδεια, όσο και τα επίμαχα διαλείμματα πρέπει να δίνονται σε όλους τους εργαζόμενους που απασχολούνται μπροστά σε οθόνες οπτικής καταγραφής κατά το μισό τουλάχιστον του ωραρίου εργασίας τους ανεξάρτητα από την απάντηση της Δ/σης Συνθηκών Εργασίας του Υπουργείου Εργασίας με το υπ' αριθ. 130393/31.5.1990 έγγραφο της προς τον Τομέα Γεν. Εργατικών Θεμάτων της εναγομένης που αναφέρεται στην εφαρμογή της υπ' αριθ. 130558/12.6.1989 Κ.Υ.Α. στα μηχανογραφικά κέντρα του Δημοσίου. Επομένως, με βάση τις παραπάνω διατάξεις του Π.Δ. 398/1994, οι οποίες εφαρμόζονται χωρίς να χρειάζεται υπογραφή σχετικής Ε.Σ.Σ.Ε. και ανεξάρτητα από άλλες τυχόν ευνοϊκές για τους εργαζόμενους ρυθμίσεις, κάθε επιχείρηση οφείλει να εξασφαλίζει τη διακοπή της εργασίας μπροστά από οθόνες οπτικής απεικόνισης, πρωταρχικά με την αλλαγή αυτής ανά χρονικά διαστήματα και δευτερευόντως με διαλείμματα μέγιστης διάρκειας έως και 15 λεπτών ανά δίωρο προς ανάκτηση των σωματικών και πνευματικών τους δυνάμεων (ΟΛΑΠ 31/2009, ΑΠ 1598/2012 ΝΟΜΟΣ, ΠΠρΑθ

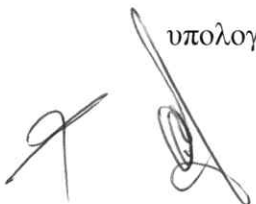


98/2016, ΠΠρΑθ 4042/2015, ΠΠρΑθ 4131/2015, ΠΠρΑθ 3506/2015, ΜΠρΑθ 8619/2018, 9753/2018, 8878/2018, 1716/2017, 1054/2016.).

Επιπλέον, από τις διατάξεις των άρθρων 111 παρ. 2, 118 αρ. 4 και 216 παρ. 1 ΚΠολΔ προκύπτει ότι το δικόγραφο της αγωγής πρέπει να περιέχει σαφή έκθεση των γεγονότων, τα οποία θεμελιώνουν κατά νόμο την αγωγή και δικαιολογούν την άσκηση αυτής από τον ενάγοντα κατά του εναγομένου, ακριβή περιγραφή του αντικειμένου της διαφοράς και ορισμένο αίτημα. Η έκθεση δε στο δικόγραφο της αγωγής των πραγματικών περιστατικών, τα οποία πρέπει να είναι όσα είναι νομικώς ικανά και αναγκαία για τη θεμελίωση του δικαιώματος, η προστασία του οποίου ζητείται και τα οποία πρέπει να αναφέρονται με τέτοια σαφήνεια, ώστε να εξατομικεύουν την επίδικη έννομη σχέση και να μην καταλείπεται αμφιβολία περί της αξίωσης, η οποία απορρέει από αυτά, είναι απαραίτητη, για να υπάρχει η δυνατότητα, το μεν δικαστήριο να κρίνει τη νομική βασιμότητα της αγωγής και να διατάξει τις δέουσες αποδείξεις, ο δε εναγόμενος να μπορεί να αμυνθεί κατά της αγωγικής αξίωσης, που θεμελιώνεται επ' αυτών με ανταπόδειξη ή ένσταση. Η έλλειψη ή η ανεπάρκεια ή η ασαφής αναφορά κάποιου από τα γεγονότα αυτά, συνιστά έλλειψη προδικασίας και καθιστά την αγωγή αόριστη και συνεπώς απαράδεκτη. Η αοριστία δε αυτή ερευνάται και αυτεπαγγέλτως (ΑΠ 250/2011, ΑΠ 49/2011, ΕφΑθ 39/2004 ΝΟΜΟΣ) και δεν μπορεί να θεραπευθεί ούτε με τις προτάσεις, ούτε με παραπομπή στο περιεχόμενο άλλου εγγράφου, ούτε με την εκτίμηση των αποδείξεων (ΑΠ 1296/1983, ΕφΠειρ 412/2010 ΝΟΜΟΣ), γιατί αντίκειται στις για την προδικασία διατάξεις του άρθρου 111 ΚΠολΔ, των οποίων η τήρηση ερευνάται επίσης αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο. Επιπλέον, σε συνδυασμό των άνω διατάξεων με εκείνες των άρθρων 648 επ. του ΚΠολΔ, ο εργαζόμενος, στην αγωγή του, με την οποία ζητεί διαφορές δεδουλευμένων αποδοχών ή άλλα οφειλόμενα από την εργασιακή σύμβαση πρέπει, για το ορισμένο αυτής, να εκθέτει το χρόνο κατάρτισης της σύμβασης, το συμφωνημένο ή νόμιμο μισθό, το είδος της παρασχεθείσας εργασίας, τους όρους παροχής και το χρόνο για τον οποίο οφείλονται (ΑΠ 1686/2007 ΔΕΝ 2008-181, ΑΠ 842/2003 ΕΕργΔ 2004-1367, ΕφΛαμ 22/2011 ΝΟΜΟΣ, ΕφΘεσ 584/2005 ΔΕΕ 2006-89). Για το ορισμένο της αγωγής δεν είναι αναγκαίο να αναφέρονται επιπλέον πραγματικά περιστατικά σχετικά με την απασχόληση του ενάγοντος, τα οποία αποτελούν αντικείμενο της

αποδεικτικής διαδικασίας (ΜονΠρΑθ 5465/2017 αδημ.). Στην προκείμενη περίπτωση, η εκκαλούσα, με τον πρώτο λόγο της έφεσής της, ισχυρίζεται ότι το δικόγραφο της αγωγής πάσχει αοριστίας, πλην, όμως, ο άνω λόγος τυγχάνει απορριπτέος ως αβάσιμος, δεδομένου, ότι στην ένδικη αγωγή περιέχονται όλα τα αναγκαία στοιχεία κατά τις παραπάνω διατάξεις, τα οποία είναι νομικώς ικανά και αναγκαία για τη θεμελίωση του δικαιώματος, η προστασία του οποίου ζητείται, χωρίς να πρέπει να αναφέρονται σε αυτή για το ορισμένο της, εάν έγιναν διαβουλεύσεις μεταξύ της εναγομένης και των εκπροσώπων των εργαζομένων για τα θέματα που αφορούν την εφαρμογή του εν λόγω Π.Δ, ή εάν και πότε ο ενάγων διαμαρτυρήθηκε σε αυτή για τη μη χορήγηση των 15λέπτων διαλειμμάτων, ή εάν προσέφυγε προς τούτο στην Επιθεώρηση Εργασίας, αφού ως προελέχθη στην άνω νομική της παρούσας, η ένδικη αξίωση απορρέει απευθείας από τις προπαρατεθείσες διατάξεις του Π.Δ 398/1994, χωρίς να εξαρτάται από καμία περαιτέρω προϋπόθεση (ΜΠρΑθ 8619/2018, 8878/2018).

Από την επανεκτίμηση όλων των εγγράφων, τα οποία οι διάδικοι μετ' επικλήσεως προσκομίζουν, είτε προς άμεση απόδειξη είτε για τη συναγωγή δικαστικών τεκμηρίων, (άρθρα 339 και 395 ΚΠολΔ), της υπ' αριθ. 26166/12-4-2017 ένορκης βεβαίωσης του μάρτυρα Γεράσιμου Μαρουλη του Βασιλείου ενώπιον της Συμβολαιογράφου Αργοστολίου Νίκης Κυριακάτου, η οποία έχει ληφθεί κατόπιν εμπρόθεσμης και νομότυπης κλήτευσης της εναγομένης (βλ. υπ' αριθ. 11985Δ/7-4-2017 έκθεση επίδοσης της δικαστικής επιμελήτριας του Πρωτοδικείου Αθηνών Ελένης Καποτου), από τα διδάγματα κοινής πείρας και λογικής, που λαμβάνονται υπόψη αυτεπάγγελτα από το Δικαστήριο (άρθρο 336 παρ.4 ΚΠολΔ), αποδείχθηκαν τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Ο ενάγων προσελήφθη από την εναγομένη και ήδη εκκαλούσα το έτος 1985 με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου και προσέφερε τις υπηρεσίες του ως υπάλληλος φέροντας κατά τον χρόνο κατάθεσης της αγωγής του τον βαθμό Δ/Α. Απασχολήθηκε στο Τμήμα Υποστήριξης Πωλήσεων Αργοστολίου του Συγκροτήματος Υποστήριξης Πωλήσεων Αττικής και είχε ως αντικείμενο εργασίας του τη διαχείριση και προώθηση εντολών μετά την πώληση υπηρεσιών στα πληροφοριακά συστήματα, τη διαχείριση αιτημάτων παραγγελιών λιανικής οικιακών και εταιρικών πελατών, τη διαχείριση ανεκτέλεστων εντολών με σκοπό τη συλλογή πληροφοριών από τα συστήματα για την τηλεφωνική ενημέρωση των πελατών, εργασίες, για τις οποίες ήταν απαραίτητη η χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή. Επίσης, ως αντικείμενο εργασίας του είχε το κλείσιμο ραντεβού των

A handwritten signature in dark ink is located at the bottom left of the page. To its right is a circular official stamp, partially obscured by the signature, which appears to contain text and a central emblem.

τεχνικών με τους πελάτες για την υλοποίηση αιτημάτων τους αντλώντας στοιχεία από το πληροφοριακό σύστημα της εναγομένης και όχι μέσω τηλεφωνικής επικοινωνίας, όπως ισχυρίζεται η εναγομένη. Μέσω των πληροφοριακών προγραμμάτων διεκπεραίωνε αιτήματα, όπως νέες συνδέσεις, μεταφορές, αλλαγή ταχύτητας adsl, κλπ, χρησιμοποιούσε δε για τις εργασίες αυτές τα πληροφοριακά προγράμματα «ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ» και «WOMS». Η θέση εργασίας του περιελάμβανε ηλεκτρονικό υπολογιστή συνδεδεμένο με εκτυπωτή, τηλέφωνο και αναλόγιο για έγγραφα. Συνεπώς, ο ηλεκτρονικός υπολογιστής αποτελούσε το απαραίτητο και μοναδικό εργαλείο για την εργασία που εκτελούσε ο ενάγων και η χρήση των Η/Υ γινόταν καθ' όλο το ωράριο της ημερήσιας απασχόλησής του και ήταν απολύτως απαραίτητη για την εκτέλεση του έργου του. Καθ' όλο δε το ημερήσιο ωράριο εργασίας του απασχολούνταν μπροστά στις οθόνες οπτικής απεικόνισης δίχως ούτε να αναπαύεται ούτε να εναλλάσσει τη δραστηριότητά του αυτή με άλλες μορφές εργασίας, καθόσον η εναγομένη δεν του χορηγούσε, όπως όφειλε, σύμφωνα με την προηγηθείσα νομική σκέψη, ανά δίωρο ένα δεκαπεντάλεπτο διάλειμμα και συνολικά τρία δεκαπεντάλεπτα διαλείμματα κατά το ημερήσιο ωράριο εργασίας του, που ξεπερνούσε τις έξι ώρες. Ενόψει των ανωτέρω, αποδείχθηκε ότι ο ενάγων απασχολούνταν για μη αμελητέο τμήμα του κανονικού του ωραρίου μπροστά σε οθόνη οπτικής απεικόνισης, απορριπτομένων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών της εναγομένης και ήδη εκκαλούσας που προβάλλονται με τους τρίτο και τέταρτο λόγους της έφεσης καθώς και με το τρίτο σκέλος του πρώτου λόγου της. Δεν δε να σημειωθεί ότι το μη αμελητέο διάστημα, όπως ερμηνεύεται από την απόφαση του ΔΕΚ συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-74/95 και C-129/95) στην παρ. 68 α, όπου ορίζεται ότι η έννοια του εργαζομένου, ο οποίος χρησιμοποιεί τακτικά και κατά ένα μη αμελητέο τμήμα της κανονικής του εργασίας εξοπλισμό με οθόνη οπτικής απεικόνισης, καλύπτει όσους εργάζονται συνήθως μπροστά σε οθόνες επί τέσσερις ώρες ημερησίως, έστω και αν δεν το πράττουν όλες τις ημέρες της εβδομάδας. Μπορεί, επίσης, να καλύπτει και όσους εργάζονται όλες τις ημέρες της εβδομάδας μπροστά σε οθόνες, όχι όμως κατ' ανάγκη επί τέσσερις συνεχείς ώρες. Ο ισχυρισμός της εκκαλούσας, προβαλλόμενος με τον τρίτο λόγο της έφεσης, ότι η εργασία του ενάγοντος μπροστά σε οθόνες διακοπτόταν συχνά ή εναλλασσόταν για λίγα λεπτά ή για αρκετό χρόνο με άλλες εργασίες χωρίς χρήση Η/Υ και ότι κατά τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται ο σκοπός του

Π.Δ. 398/1994, τυγχάνει απορριπτέος ως μη νόμιμος, καθόσον η ορθή εφαρμογή του άνω Π.Δ. επιβάλλει τα επίδικα διαλείμματα να είναι ορισμένου χρόνου για όλους τους εργαζομένους, να λαμβάνονται σε προκαθορισμένα χρονικά σημεία, ύστερα από δώωρη χρήση Η/Υ και δεν υφίσταται διακριτική ευχέρεια του κάθε υπαλλήλου να κάνει ή όχι χρήση διαλειμμάτων ακαθόριστης διάρκειας και σε ακαθόριστο χρόνο (ΜΠρΑθ 8878/2018, 9753/2018 προσκ). Ομοίως, απορριπτέος κατά τα αναφερόμενα ως άνω, τυγχάνει και ο ισχυρισμός, που προβάλλεται με το δεύτερο σκέλος του δεύτερου λόγου της έφεσης και τον πέμπτο λόγο αυτής, κατά τον οποίο από το παραπάνω Π.Δ. δεν προκύπτει υποχρέωση για παροχή διαλειμμάτων εργασίας ή αλλαγής δραστηριότητας των εργαζομένων σε οθόνες οπτικής απεικόνισης. Άλλωστε, με την ΟΛΑΠ 31/2009 έχει κριθεί ότι από τις διατάξεις του Π.Δ. 398/1994 και της Οδηγίας 90/270/ΕΟΚ, που μεταφέρθηκε με αυτό στην εσωτερική έννομη τάξη, συνάγεται σαφώς ότι με αυτές προβλέπεται για όλους ανεξαιρέτως τους εργαζομένους μπροστά σε οθόνες οπτικής απεικόνισης, ως ελάχιστη προδιαγραφή ασφαλείας και υγείας κατά τη συγκεκριμένη εργασία, η διακοπή της εργασίας αυτής είτε με αλλαγή δραστηριότητας του εργαζομένου είτε με διαλείμματα, σε κάθε δε περίπτωση ο χρόνος απομάκρυνσης του εργαζομένου από τη θέση εργασίας με οθόνες οπτικής απεικόνισης μπορεί να είναι έως 15 λεπτά ανά δώωρο. Οι ανωτέρω διατάξεις τυγχάνουν εφαρμοστέες σε όλες τις επιχειρήσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, ανεξαρτήτως κλάδου οικονομικής δραστηριότητας, στον όποιο κατατάσσονται, επιπλέον των γενικών διατάξεων για την υγιεινή και την ασφάλεια της εργασίας που ισχύουν κάθε φορά (άρθρο 1 παρ. 2 του άνω Π.Δ., ΜΠρΑθ 8502/2018, 7624/2018), απορριπτομένου του έκτου λόγου της έφεσης. Επίσης, πρέπει να απορριφθεί και ο ισχυρισμός της εκκαλούσας, που προβάλλεται με το πρώτο σκέλος του δεύτερου λόγου της έφεσής της, κατά τον οποίο ο ενάγων δεν δικαιούνταν τα επίμαχα τρία δεκαπεντάλεπτα διαλείμματα, για τον λόγο ότι ποτέ δεν αποτέλεσαν περιεχόμενο συλλογικής σύμβασης εργασίας, καθόσον η εναγομένη κατά τη σύναψη των εθνικών συλλογικών συμβάσεων εργασίας όφειλε στο πλαίσιο του διευθυντικού της δικαιώματος να διαβουλευθεί με τους εργαζομένους της ή τους εκπροσώπους της το σχεδιασμό και την οργάνωση της εργασίας, ώστε να εξασφαλίζεται η ασφάλεια και η υγείας τους. Δέον δε να σημειωθεί ότι με την ΕΣΣΕ 2000-2001 (όρος 34) συστήθηκε επιτροπή απαρτιζόμενη από εκπροσώπους του ΟΤΕ και της ΟΜΕ-ΟΤΕ, προκειμένου να εξετασθεί το θέμα της ειδικής άδειας που χορηγείται στο προσωπικό που εργάζεται σε οθόνες οπτικής

απεικόνισης. Κατόπιν, στην από 30-6-2003 ΕΣΣΕ, στον όρο 14, ορίζεται ότι η αρμόδια υπηρεσιακή λειτουργία θα εκδώσει μέχρι 30-9-2003 εγκύκλιο για την εφαρμογή στον Οργανισμό όλων των προβλεπόμενων από τη νομοθεσία αναγκαίων μέτρων για την προστασία της υγείας των εργαζομένων μπροστά σε οθόνες οπτικής καταγραφής. Στη συνέχεια, η Γενική Διεύθυνση Περιφερειών, με το υπ' αριθ. 458/1889279/29-3-2006 έγγραφό της με θέμα «υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων» ζήτησε να εφαρμοσθεί το ΠΔ 398/1994, ώστε κάθε δύο ώρες να υπάρχει δεκαπεντάλεπτο διάλειμμα. Επίσης, στις οδηγίες ασφαλούς εργασίας στους εργαζομένους σε γραφεία και οθόνες οπτικής απεικόνισης, αναφέρεται, ότι πρέπει να τηρηθούν οι διατάξεις του Π.Δ. 398/1994 για την εργασία σε οθόνες οπτικής απεικόνισης, ενώ στο τέλος των Οδηγιών, στη σελίδα 6, αναφέρεται, ότι ο στόχος των οδηγιών αυτών είναι ενημερωτικός και κατά κανένα τρόπο δεν υποκαθιστούν τα όσα περιλαμβάνονται στο ΠΔ 398/1994 ή άλλα σχετικά ΠΔ, νόμους ή διατάξεις. Με την υπ' αριθ. 402/13/7-4-2011 βασική εγκύκλιο, στην παρ. Θ περ. β, καθιερώνεται η χορήγηση δεκαπεντάλεπτων διαλειμμάτων ενδιάμεσης ανάπαυσης ανά δύο ώρες εργασίας μπροστά σε οθόνη οπτικής απεικόνισης στους εργαζομένους αποκλειστικά και καθ' όλο το ωράριο τους μπροστά σε οθόνες οπτικής απεικόνισης. Η εκκαλούσα, με τον έβδομο λόγο της έφεσης, ισχυρίζεται ότι τα διαλείμματα εργασίας δεν θεωρούνται πραγματικές ώρες εργασίας και δεν συνυπολογίζονται στο ημερήσιο ωράριο εργασίας. Όμως, τα ευνοϊκότερα χρονικά όρια εργασίας δεν συνιστούν νόμιμα ανώτατα χρονικά όρια εργασίας, ώστε η πλέον αυτών εργασία να είναι παράνομη υπερωριακή, αλλά αποτελούν συμβατικά χρονικά όρια. Κατά συνέπεια, εφόσον ο χρόνος των (τριών) δεκαπεντάλεπτων ανάπαυσης δεν θεωρείται ως χρόνος εργασίας και το συμβατικό ωράριο εργασίας, δηλαδή ο πραγματικός χρόνος εργασίας, μετά την αφαίρεση των 3 δεκαπεντάλεπτων ανάπαυσης είναι 6 ώρες και 55 λεπτά, η πέραν από τα όρια αυτά και μέχρι τα ανώτατα όρια απασχόληση αποτελεί υπερεργασία, την οποία η εκκαλούσα αποκαλεί υπερωρία και καταβάλλει αμοιβή με την ειδική διάταξη του άρθρου 13 παρ. 11 του ΓΚΠ/ΟΤΕ, με την αμοιβή της νόμιμης υπερωριακής εργασίας (ΜΠρΑθ 9753/2018, 8878/2018). Συνακόλουθα, ο ενάγων δικαιούται από την ως άνω αιτία, τα επιδικαζόμενα με την εκκαλούμενη απόφαση ποσά, με τον νόμιμο τόκο από την πρώτη του επόμενου έτους από αυτό που έκαστο αφορά, διότι πρόκειται για αξιώσεις που απορρέουν από εργασιακή σχέση, αφορούν

οφειλόμενες μισθολογικές διαφορές και συνιστούν χρηματικές οφειλές καταβλητέες σε δήλη ημέρα, εάν δεν υπάρχει αντίθετη ειδική συμφωνία για τον χρόνο πληρωμής του μισθού. Η εκκαλούσα με τον όγδοο λόγο της έφεσής της ισχυρίζεται ότι οφείλονται τόκοι από την επίδοση της αγωγής, διότι είχε εύλογη αμφιβολία για την ύπαρξη και την έκταση της οφειλής προς τον ενάγοντα. Ωστόσο, ο ισχυρισμός αυτός, ο οποίος συνιστά καταλυτική ένσταση, κατ' άρθρο 342 ΑΚ, της υπερημερίας του οφειλέτη για έλλειψη υπαιτιότητας αυτού λόγω εύλογων αμφιβολιών όσον αφορά στην ύπαρξη ή την έκταση του χρέους (ΟΛΑΠ 40/2002, ΑΠ 201/2008, ΝΟΜΟΣ), είναι ουσιαστικά αβάσιμος, καθόσον δεν προκύπτουν πραγματικά περιστατικά απαλλαγής της, δεδομένου ότι η ίδια διαθέτει άρτια οργανωμένη νομική υπηρεσία, μέσω των οποίων μπορούσε να ελέγξει τη βασιμότητα της επίδικης αξίωσης.

Ακολούθως, το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, που έκρινε ομοίως, ορθά τον νόμο ερμήνευσε και εφάρμοσε και ορθά εκτίμησε τις αποδείξεις. Επομένως, εφόσον απορρίφθηκαν όλοι οι λόγοι έφεσης και μη υπάρχοντος ετέρου λόγου προς έρευνα, πρέπει, συμπληρώνοντας κατ' άρθρο 534 ΚΠολΔ την αιτιολογία της εκκαλουμένης, να απορριφθεί η κρινόμενη έφεση στο σύνολό της. Τέλος, τα δικαστικά έξοδα του δεύτερου βαθμού δικαιοδοσίας του εφεσίβλητου πρέπει να επιβληθούν, κατόπιν σχετικού αιτήματός του (άρθρο 191 παρ. 1 ΚΠολΔ) σε βάρος της εκκαλούσας, λόγω της ήττας της (άρθρα 176, 182 και 183 ΚΠολΔ), όπως ορίζεται ειδικότερα στο διατακτικό.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

ΔΙΚΑΖΕΙ αντιμωλία των διαδίκων.

ΔΕΧΕΤΑΙ τυπικά την έφεση και **ΑΠΟΡΡΙΠΤΕΙ** αυτήν κατ' ουσία.

ΚΑΤΑΔΙΚΑΖΕΙ την εκκαλούσα στα δικαστικά έξοδα του εφεσίβλητου του παρόντος βαθμού δικαιοδοσίας, τα οποία ορίζει στο ποσό των διακοσίων εξήντα (260) ευρώ.

Κρίθηκε, αποφασίσθηκε και δημοσιεύτηκε στην Αθήνα, σε έκτακτη συνεδρίαση στο ακροατήριό του στις 21.6.2023 απόντων των διαδίκων και των πληρεξουσίων δικηγόρων τους.

Η ΔΙΚΑΣΤΗΣ



Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

